

Godbit ur Arlandasamlingarna – Fairchild F-24 SE-BXE

JAN FORSGREN
(text och färgbilder)

I Sverige har det funnits ett tjugotal Fairchild 24. Den första av dessa, SE-AIR, hyrdes under andra världskriget in av Flygvapnet där det betecknades som Tp 6. Efter kriget köptes många Fairchild 24 billigt från amerikanska överskottlager. Fairchild 24 blev tämligen populär bland små flygföretag, däribland AB Värmlandsflyg, vilka kom att använda flygplanen för bland annat rundflyg och taxifygningar. För den som vill veta mer om rundflyg och Fairchild 24, rekommenderas Karl-Eskil Sahlmans bok *Minnen från AB Värmlandsflyg 1946-1950*.

Bakgrundshistorik

Nära 2 000 Fairchild 24 tillverkades mellan 1932 och 1948 av det amerikanska företaget Fairchild i Hagerstown, Maryland och Texas Engineering & Manufacturing Company (TEMCO). Vissa konstruktionslösningar, t ex dörrfönstret som gick att veva ned, hade inspirerats från bilindustrin.

Fairchild 24 hade utmärkta flygegenskaper och fanns att tillgå i flera olika varianter. Flera hundra av dessa flögs under andra världskriget av US Army Air Force (USAAF) och Royal Air Force (RAF) som transport- och sambandsflygplan. I USAAF kallades Fairchild 24 för UC-61, där UC

stod för Utility Cargo (ungefär lätt, allmännyttigt transportflygplan). RAF döpte Fairchild 24 till *Argus*.

SE-BXE började sitt liv som en Fairchild UC-61A-FA med militärt serienummer 43-14898 (tillverkningsnummer 862). Flygplanet levererades sommaren 1944 till RAF under Lend Lease-avtalet, där det fick ett nytt serienummer, HB625. Denna *Argus* var en av många som användes av Air Transport Auxiliary (ATA), vilka hade till uppgift att transportera leveransflygare mellan olika flygfält. Många av ATA:s piloter var kvinnor.

Den 7 februari 1947 återlämnades HB625 formellt till USAAF. Förmodligen användes flygplanet aldrig av USAAF,

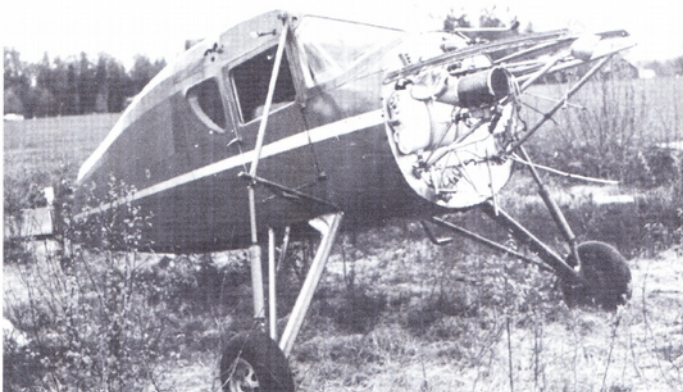
utan det ställdes istället upp i förråd för att senare erbjudas till hugade spekulanter.

Till Skandinavien

Flygplanet kom 1949 att civilregistreras i Norge som LN-MAD för A/S Lufttransport i Ålesund. I början av 1953 köptes det av Aerobolaget G Eriksson & Co i Borås. Flygplanet registrerades den 4 mars 1953 som SE-BXE. Aerobolaget använde sig av SE-BXE för taxi- och rundflygningar runtom i landet. I början av 1963 byttes den ursprungliga stjärnmotorn, en Warner *Super-Scarab* om 165 hkr, ut mot en radmotor av märket Ranger. SE-BXE lånades en tid ut till den kände fjällflygaren Olle Ek, som flög SE-BXE på flottörer i Lappland.

Luftvärdighetsbeviset utgick den 30 mars 1967, och SE-BXE ställdes upp i Borås. Efter att ha stått och förfallit ett antal år, skänktes SE-BXE den 14 maj 1971 genom disponent Voss försorg till Luftfartverkets historiska samlingar. I samband med renoveringen byttes ena stabilisatorn ut mot en från en annan Fairchild 24 som brukats av Aerobolaget, nämligen SE-BXF. Även om SE-BXE är komplett, har vingarna monterats av för att spara utrymme.

Förutom SE-BXE finns ytterligare två F 24 i Sverige, båda i privat ägo.

Fairchild F-24 i samband med hämtningen i Borås inför flytten till Arlanda och Arlandasamlingarna. Foto Arlanda Flygsamlingars arkiv.